

DATA ACTULUI OFICIAL

Mihai CORJ,

doctor în drept, conferențiar universitar, decan al Facultății de Drept, INED

SUMMARY

In this article are analyzed some shortcomings admitted by representatives of public authorities in the interpretation and application of legal provisions on the date of adoption / approval or issue an official act. It also reveals the issue of attribution in a calendar year of the identification number of an official act. The author addresses the issue of signing an official document by an unauthorized person in this regard.

Keywords: date of the official document, the date of the act, the date of the enactment, the adoption of the act, the date of approval of the document, date of issue of the document, the official document number, signature of the legal representative of the issuer attesting the authenticity of the document formula

REZUMAT

În prezentul articol sînt supuse analizei unele carențe admise de către reprezentanții unor autorități publice la interpretarea și aplicarea prevederilor legale privind data adoptării/aprobării sau emiterii unui act oficial. De asemenea, se relevă și aspectul legat de atribuirea – în decursul unui an calendaristic – a numărului de identificare a unui act oficial. Autorul abordează și problema legată de semnarea unui act oficial de către o persoană neîmputernicită în acest sens.

Cuvinte-cheie: data actului oficial, data actului legislativ, data actului normativ, data adoptării actului, data aprobării actului, data emiterii actului, numărul actului oficial, semnătura reprezentantului legal al emitentului, formula de atestare a autenticității actului

Introducere. În acest studiu, noi vom aborda unele elemente de structură indispensabile unui act oficial adoptat/aprobat sau emis de către autoritățile enumerate infra și nu numai, iar în speța noastră va fi vorba despre data adoptării/aprobării sau emiterii acestuia, numărul atribuit actului oficial, precum și împuternicirea legală de a semna acest act.

În temeiul art. 66, 72, 74 din Constituție [1], Parlamentul Republicii Moldova *adoptă* legi, hotărîri și moțiuni. Conform prevederilor art. 94 din Constituție, Președintele Republicii Moldova *emite* decrete obligatorii pentru executare pe întreg teritoriul țării. În baza art. 102 din Constituție, Guvernul Republicii Moldova *adoptă* hotărîri, ordonanțe și dispoziții. Parlamentul Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova și Guvernul Republicii Moldova sînt autorități publice. Totodată, menționăm că parlamentul și guvernul, la rîndul lor, sînt organe colegiale, iar Președintele Republicii Moldova este un organ unipersonal.

Metode și materiale aplicate. Pentru atingerea scopului stabilit, au fost aplicate diferite metode de cercetare științifică: inductivă, deductivă, comparativă, a interpretării logice și gramaticale a normelor de

drept, sistemică, istorică etc. Drept suport științific și normativ au servit lucrările cercetătorilor autohtoni, legislația pertinentă în domeniu și practica Curții Constituționale.

Expunerea analitico-comparativă a legislației naționale la subiectul dat va fi însoțită de propuneri de perfecționare a proiectului de *Lege cu privire la actele normative*.

Rezultate obținute și discuții. Data actului oficial, împreună cu semnătura reprezentantului legal al emitentului și numărul actului, precum și indicația locului de emiterie, constituie *formula de atestare a autenticității actului* [16, p. 286; 17]. Data actului îl însoțește pe acesta pe tot parcursul existenței lui și este citat de fiecare dată cînd se invocă prevederile actului respectiv. În lipsa unei date a actului oficial nu este cunoscută curgerea anumitor termene etc. Deci, data adoptării sau emiterii unui act este, în esență, una foarte importantă, deoarece faptul acesta este un criteriu de valabilitate a unui act juridic. Data de asemenea este un element indispensabil oricărui act oficial; în lipsa datei, actul este lovit de nulitate absolută. Ea mai indică asupra faptului că o autoritate publică, la data respectivă, a adoptat/aprobat sau a emis un act.

Așadar, actul oficial adoptat este

semnat de reprezentantul legal al emitentului, este datat și numerotat.

Procedura de elaborare și adoptare a unui act normativ concret trebuie să fie precedată de determinarea și conștientizarea structurii lui. Această cerință este condiționată de principiul legalității actului normativ.

Problema ce urmează a fi pusă în discuție este legată de data adoptării/aprobării sau emiterii unui act oficial. Chestiunea pusă în discuție se referă, în primul rînd, la actele guvernului (ordonanțe, hotărîri și dispoziții), precum și la actele parlamentului adoptate în temeiul art. 106¹ din Constituție și a celor remise de către Președintele Republicii Moldova Parlamentului spre reexaminare în temeiul art. 93 alin. (2) din Constituție.

Data actului legislativ este data adoptării lui. Astfel, data legii este data la care aceasta a fost adoptată de către parlament, în ședința plenară a acestuia. Actele guvernului poartă data cînd s-a desfășurat ședința guvernului, la care a fost aprobat/adoptat actul. Pe celelalte acte normative emise de un organ sau autoritate unipersonală se aplică data cînd au fost semnate.

În temeiul art. 54 alin. (1), (4) din Legea nr. 780-XV din 27 de-

cembrie 2001 privind actele legislative, *după adoptare*, actului legislativ i se atribuie un număr care devine numărul lui oficial și care ulterior este citat împreună cu acesta.

În art. 1, 2, 8 și 24 alin. (1) și (4) din Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, legiuitorul operează cu noțiunea *act emis* de guvern. În temeiul art. 24 alin. (1), (4) din legea citată supra, *la emitere*, actului normativ i se atribuie un număr oficial, care îl identifică și care este citat împreună cu actul. *Data actului normativ* este data emiterii lui. Deci, la prima vedere lucrurile par a fi destul de simple și clare, însă în realitate acestea sînt complicate de către Cancelaria de Stat a Republicii Moldova.

Totodată, în acest sens menționăm că, în temeiul art. 30 din Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la guvern, pentru exercitarea atribuțiilor constituționale și a celor ce decurg din prezenta lege, precum și pentru organizarea executării legilor, guvernul *adoptă* hotărîri. Dispozițiile se *emit* de către prim-ministru pentru organizarea activității interne a guvernului. Hotărîrile și dispozițiile guvernului sunt semnate de prim-ministru. Hotărîrile și dispozițiile guvernului, cu excepția celor care conțin secret de stat, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în termen de 10 zile de la *data adoptării sau emiterii*.

În activitatea sa, guvernul se conduce și de prevederile Regulamentului Guvernului Republicii Moldova [13], care la pct. 25 de asemenea statuează că, în conformitate cu Legea cu privire la guvern, executivul *adoptă* hotărîri, ordonanțe și dispoziții. În temeiul pct. 26 din Regulamentul Guvernului, textul redactat al procesului-verbal este prezentat de Cancelaria de Stat spre semnare cel mult peste 24 de ore după ședința guvernului. Ca și în cazul actelor legislative, actelor normative (non-lege), de

asemenea, li se atribuie un număr, iar data actului corespunde datei la care s-a desfășurat ședința guvernului.

Urmărind îndeaproape activitatea guvernului, uneori rămînem profund uimiți de unele inconsecvențe pe care le descoperim în activitatea acestuia.

Exemplu. Hotărîrea Guvernului nr. 187 din 3 aprilie 2012 cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020” a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 70-71 din 6 aprilie 2012, art. 226. Noi am rămas nedumeriți să aflăm că această hotărîre ar fi fost adoptată de către guvern pe data de 3 aprilie 2012, întrucît cunoaștem că la ședința din 21 martie 2012 raportorul a prezentat guvernului proiectul hotărîrii cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020” [22]. Mai mult decît atît, pe data de 3 aprilie 2012 nu a avut loc nicio ședință de guvern. Următoarea ședință a Guvernului Republicii Moldova, după cea din 21 martie 2012, a avut loc la 4 aprilie 2012 [23].

Astfel, deducem că la data de 3 aprilie 2012, guvernul Republicii Moldova nu a adoptat nicio hotărîre. Deci, în Hotărîrea nr. 187 a fost indicată greșit data adoptării ei. Data semnării hotărîrii de către prim-ministru și a contrasemnării de către miniștrii responsabili pentru punerea în aplicare a prevederilor acesteia este mai puțin relevantă, deoarece *actul normativ este adoptat de către o autoritate publică colegială în ședința acesteia (în ședința guvernului)*, și nu ulterior, după cum, cu regret, rezultă greșit din data de identificare a actului normativ. Astfel, data la care prim-ministru a semnat respectiva hotărîre sau data cînd aceasta a fost înscrisă în Registrul actelor normative ale Guvernului nu pot servi drept reper de dată oficială a actului normativ.

Cancelaria de Stat, într-un răs-

puns adresat subsemnatului, confirmă faptul că „*Hotărîrea Guvernului nr. 187/2012 a fost examinată și aprobată în ședința Guvernului din 21 martie 2012, dar emisă la 3 aprilie 2012*” [15]. O ineptie mai mare nici nu știu dacă se mai putea inventa. Deci, conchidem că alineatul doi coroborat cu alineatul patru din răspunsul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova nr. 1508-180 din 14 mai 2012 este o demonstrație crasă a slabei pregătiri profesionale a unor funcționari publici din cadrul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova. Pentru a fi mai convingători în cele relatate supra și infra, punem la dispoziția dvs. răspunsul parvenit din partea Cancelariei de Stat a Republicii Moldova.

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1508-180

Chișinău

14 mai 2012

Domnului Mihai Corj,

Cancelaria de Stat a examinat demersul d-voastră referitor la data adoptării Hotărîrii Guvernului nr. 187 din 3 aprilie 2012 și expune următoarele.

Hotărîrea Guvernului nr. 187 din 3 aprilie 2012 „Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aprobarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2020” a fost examinată și aprobată în ședința Guvernului din 21 martie 2012.

În procesul de elaborare și aprobare a actelor normative Guvernul se conduce de prevederile Constituției Republicii Moldova precum și de prevederile legislației în domeniul, în particular ale Legii nr. 317-XV din 18 iulie 2003 „Privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale” care stabilește regulile de inițiere, elaborare, avizare, consultare publică, expertiză, redactare și emitere a actelor normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale.

Astfel, în conformitate cu alin.(1) și alin.(4) ale art.24 „Numărul și data actului normativ” din Legea menționată supra, *la emiterea actului normativ i se atribuie un număr oficial, care îl identifică și care este citat împreună cu actul. Data actului normativ este data emiterii lui.* Odată ce actul normativ aprobat a fost prezentat spre emitere pe data de 3 aprilie curent, acesta va fi data actului normativ respectiv.

Ulterior, în conformitate cu prevederile Legii privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale nr.173-XIII din 6 iulie 1994 respectiva Hotărîrea a fost publicată în Monitorul Oficial.

În altă ordine de idei apreciem interesul d-voastră manifestat față de aprobarea și emiterea actelor normative ale Guvernului și vă comunicăm, ca toate propunerile judecătorești ale cetățenilor vizînd spereala calității actelor normative vor fi examinate cu atenție.

Secretar general al Guvernului

Victor BODU

Casa Guvernului
MD-2053, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+373-22-240404

Fax:
+373-22-240406

Așadar, Guvernul însuși, prin crisoarea sa nr. 1508-180 din 14 mai 2012, recunoaște că hotărîrea respectivă a fost examinată și aprobată în ședința Guvernului Republicii Moldova din 21 martie 2012. Totodată, menționăm că guvernul indică greșit că această hotărîre ar fi fost emisă pe data de 3 aprilie 2012. Noi nu putem și nici nu dorim să înțelegem și/sau să acceptăm logica autorităților la acest

compartiment. Oare un act oficial, odată aprobat de către o autoritate colegială la data de 21 martie 2012, mai poate fi și ulterior emis de către aceasta la data 3 aprilie 2014? Este evident că la acest compartiment guvernul stă foarte prost cu logica formală.

Guvernul este autoritatea publică executivă supremă în stat. Guvernul Republicii Moldova este un organ colegial. Deci, hotărârile acestuia se adoptă în ședințele lui, iar ședința respectivă de guvern a avut loc la 21 martie 2012, și nu la 3 aprilie 2012. Prin urmare, ceea ce atestă Cancelaria de Stat în răspunsul său este o încercare de a mușamaliza lipsa de competență. Deci, legal, dacă guvernul confirmă faptul că hotărârea respectivă a fost examinată și aprobată în ședința sa din 21 martie 2012, actul normativ aprobat nu mai poate fi prezentat spre emitere, ci se prezintă pentru semnare, înregistrare și trimitere spre publicare, care sînt operațiuni tehnice obligatorii, dar care nu pot modifica data adoptării/emiterii actului. De altfel, **un act aprobat prin definiție nu mai poate fi emis. Non bis in idem.**

În continuare mai propunem atenției dvs. un alt caz de sfidare a legii din partea Cancelariei de Stat a Republicii Moldova. În ședința Guvernului RM din 15 septembrie 2011 a fost aprobată HG nr. 707/2011. Subliniem că ședința executivului la care a fost aprobată hotărârea respectivă [18] s-a desfășurat la 15 septembrie 2011 [19], și nu la 20 septembrie 2011, după cum este indicat greșit în aceasta. Prin urmare, este vorba despre un fals și/sau o neînțelegere a lucrurilor din partea celor de la guvern. Apropos, în luna septembrie 2011, guvernul s-a întrunit în patru ședințe, și anume: la 6 septembrie 2011, 15 septembrie 2011, 21 septembrie 2011 și la 28 septembrie 2011. După cum vedem, ceva nu-i în regulă la „marea Cancelarie guvernamentală”, deoarece o hotărâre de guvern este un act adoptat de către un organ colegial în ședința sa de la 15 septembrie.

Deci, un act al unei autorități publice colegiale nu poate fi adoptat într-o zi și emis în altă zi, fapt, de altfel, confirmat și de către Ministerul Justiției în răspunsul său infra. Prin urmare, HG nr. 707/2011, fiind aprobată la 15.09.2011, și nu la 20.09.2011, după cum este indicat greșit în textul ei, este una ilegală, deoarece hotărârile executivului se aprobă de către organul colegial – guvern – în plenul ședințelor acestuia, și nu se emit de către prim-ministru, după cum eronat susțin funcționarii de la Cancelaria de Stat.

De altfel, dacă e să lecturăm atent răspunsul parvenit de la Ministerul Justiției, vom observa că Ministerul Justiției, în penultima propoziție, susține că „*prim-ministrul semnează hotărârile Guvernului adoptate în ședința respectivă a Guvernului*”. De asemenea, menționăm că printre condițiile de valabilitate a actelor guvernului se regăsesc și următoarele:

- adoptarea de către guvern; deci, este clar că actul emană de la o autoritate publică *colegială*;
- să cuprindă data adoptării; deci, *data ședinței în care a fost inclus în ordinea de zi, dezbătut și, respectiv, votat*;
- să fie adoptate cu respectarea *procedurii de votare*; etc.

Prin urmare, este cert că data actului nu poate fi alta decît data la care a avut loc ședința guvernului la care a fost inclusă pe ordinea de zi și dezbătută chestiunea respectivă. Deci, ***indicarea altei date a actului oficial (HG nr. 707/2011) decît cea în care această hotărâre a fost aprobată (15.09.2011) este una ilegală și, drept consecință, atrage sancțiunea de nulitate a actului normativ.***

Astfel, actele guvernului, hotărârile și ordonanțele *se adoptă* de guvern și se semnează de prim-ministru, iar în unele cazuri se cotrasemnează de miniștrii responsabili pentru executarea acestor acte, iar dispozițiile *se emit* de către prim-ministru. Deci, prim-ministrul are obligația de a semna, iar miniștrii respectivi de a contrasemna orice hotărâre sau ordonanță aprobată/adoptată în ședința respectivă a executivului, iar data acestor acte nu poate fi alta decît data aprobării/adoptării lor de către guvern în ședința respectivă, deci data la care a avut loc propriu-zis ședința de guvern. Ulterior se va efectua definitivarea, redactarea, verificarea, coordonarea, contrasemnarea, semnarea, înregistrarea, publicarea, iar toate aceste faze obligatorii și necesare au un caracter tehnic, care nu trebuie să atingă ***data actului la care acesta a fost aprobat.***

În activitatea sa, guvernul asigură colegialitatea și răspunderea personală a membrilor guvernului în procesul elaborării, adoptării și realizării hotărârilor [6]. Dispozițiile emise de prim-ministru sînt datele cu data emiterii acestora de către prim-ministru, ca factor decizional suprem întru organizarea activității interne a guvernului. Prin urmare, în special, ***un organ sau o autoritate publică colegială aprobă sau adoptă un act juridic, pe cînd un funcționar, unilateral, unipersonal și uninominal, emite actul respectiv.*** În general, verbul *a emite* este generic, deci are semnificație generală și poate îngloba și verbul *a adopta* și *a aproba*. Deci, se vede că legiuitorul, atunci cînd operează cu termenul *emite*, are în vedere

MINISTERUL JUSTITIEI AL REPUBLICII MOLDOVA <small>NR. 202/L de Statutare, din 27 August 1999, art. 32 100-23-47/99, 101-23-47/01</small>		МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА <small>NR.202/L STATUTURA, din 27 August 1999 art. 32 100-23-47/99, 101-23-47/01</small>
<hr/> A.6.09.13 Nr. 04/1907		
La Nr. _____ din _____		
D-lui Mihai CORJ,		
Stimate domnule Mihai CORJ,		
<p>Cu referire la petiția Dvs. din 29 august 2013, în adresa D-lui Iurie LEANCĂ, Prim-ministru al Republicii Moldova, prin care abordați subiectul privind data adoptării hotărârilor Guvernului, vă comunicăm următoarele.</p> <p>Competența Guvernului de a adopta acte oficiale rezultă din conținutul art. 102 din Constituție. În temeiul acestei dispoziții constituționale, în exercitarea atribuțiilor sale Guvernul adoptă, pe baza și în vederea executării legilor, hotărâri prin care reglementează relații sociale în diverse sectoare ale administrației publice. Potrivit alin. (4) din articolul menționat hotărârile adoptate de Guvern se semnează de Prim-ministru, se contrasemnează de miniștrii care au obligația pusei lor în executare și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nepublicarea atrage inexistența hotărârii.</p> <p>Dispozițiile constituționale sunt detaliate în art. 30 din Legea nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern.</p> <p>Conform pct. 20 din Regulamentul Guvernului Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 34 din 17 ianuarie 2004, după încheierea ședinței Guvernului, Cancelaria de Stat transmite pentru definitivare materialele privind chestiunile examinate (ținându-se cont de completările și observațiile expuse în ședință) persoanei (direcției executoare) care a prezentat aceste materiale. Totodată, proiectele de hotărâri ale Guvernului se definesc în Cancelaria de Stat și urmează a fi prezentate spre semnare în următoarele trei zile lucrătoare, dacă nu a fost stabilit un alt termen. Prim-ministrul semnează hotărârile Guvernului adoptate în ședința respectivă a Guvernului. Semnătura Prim-ministrului este una din condițiile legale de valabilitate a actelor Guvernului.</p> <p>Cu respect,</p> <div style="text-align: right;"> Nicolae ESANU, Viceprim-ministru </div>		

totalitatea actelor oficiale emise de autorități, deci inclusiv aproapte și adoptate.

Astfel, conchidem că hotărârile și ordonanțele guvernului se aprobă/adoptă în ședință de guvern, adică de către o autoritate colegială, și obligatoriu sînt semnate de către prim-ministru și contrasemnate de către miniștii responsabili pentru punerea în executare a acestora, iar dispozițiile se emit de către prim-ministru unipersonal, fără a consulta opinia guvernului și a o supune procedurii de vot de către organul colegial în ședința sa. Așadar, actele guvernului nu sînt emise de către prim-ministru, după cum invocă greșit Cancelaria de Stat, ci sînt aprobate/adoptate de către executiv în ședința sa, iar prim-ministrul are obligația de a le semna. În temeiul art. 25 pct. 8) din Legea nr. 64-XII/1990, la ședințe guvernul examinează adoptarea hotărîrilor și ordonanțelor. Hotărârile și ordonanțele se adoptă cu votul majorității membrilor guvernului [4]. Deci, **data hotărîrilor și ordonanțelor guvernului nu poate fi alta decît cea la care s-a desfășurat ședința guvernului și a fost dezbătută și aprobată/adoptată și punctum.**

Prin urmare, inserarea corectă a datei adoptării sau emiterii unui act oficial constituie o condiție *sine qua non* a valabilității acestuia. Astfel, subsemnatul a atenționat personal asupra acestui fapt, ca la scurt timp să observăm că această problemă a apărut și în Parlamentul R. Moldova.

Pentru o dezvoltare mai amplă, am decis să abordăm problema și din alt punct de vedere.

Data actului oficial este data la care actul a fost adoptat sau emis, după caz. Deci, nu poate fi reținut argumentul unor funcționari care susțin că este indiferent care dată este aplicată actului oficial: data adoptării sau data semnării hotărîrii de către prim-ministru, sau data înregistrării actului după semnare.

Prin urmare, înainte de aplicarea unor prevederi legale, acestea urmează a fi interpretate, utilizînd metodele gramaticală și logică.

Dacă e să discutăm despre aceste verbe: *a adopta/a aproba* și, respectiv, *a emite*, urmează să precizăm că, *lato sensu*, adică în sens uzual, între ele nu ar fi o mare diferență, însă *stricto sensu*, în sens juridic, actele normative se adoptă de către un organ colegial, precum este guvernul, iar emiterea dispozițiilor este atribuția și competența unipersonală a prim-ministrului.

Astfel, dispozițiile art. 102 din Constituție, fiind dezvoltate în art. 24 alin. (1) și alin. (2) în coroborare cu prevederile art. 11 alin. (1) din Legea nr. 317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale și, respectiv, art. 30 din Legea nr. 64-XII din 31.05.1990 cu privire la guvern, ne întăresc în convingerea că în legislația pertinentă aplicată la speța respectivă este vorba despre adoptarea unei hotărîri de guvern, iar aceasta **se consideră adoptată în ședința respectivă a guvernului cînd aceasta a fost introdusă pe ordinea de zi, discutată și votată.** Astfel, data actului oficial este data la care actul a fost adoptat sau emis, după caz. Deci, nu poate fi reținut argumentul inserat în *proiectul Legii cu privire la actele normative*, precum că data actului oficial ar fi data înregistrării actului după semnarea hotărîrii guvernului de către prim-ministru.

Alt argument care vine în susținerea tezei/opinii noastre. Pentru claritate, propunem examinarea complexă a clauzei „**Data actului normativ este data emiterii lui**”, invocînd un alt exemplu: Hotărîrea Guvernului nr. 321 din 30 mai 2013 cu privire la aprobarea concesiunii activelor ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesiunii acestora a fost adoptată în ședința Guvernului Republicii Moldova din 29 mai 2013 [24], pe cînd aceasta este datată cu 30 mai 2013, dată la care, de asemenea, nu a avut loc nicio ședință de guvern.

Această chestiune urma să fie pusă în discuție și de către Curtea Constituțională pentru a examina se-

sizarea privind neconstituționalitatea Hotărîrii Guvernului nr. 321 din 30 mai 2013 cu privire la aprobarea concesiunii activelor ÎS „Aeroportul Internațional Chișinău” și a condițiilor concesiunii acestora. Așadar, hotărîrea guvernului se consideră adoptată în ședința respectivă a executivului cînd aceasta a fost pusă pe ordinea de zi, discutată și, respectiv, votată. Astfel, după mai multe ezitări, Curtea Constituțională și-a declinat competența, invocînd faptul că această chestiune urmează să fie abordată și soluționată de către o instanță de judecată de drept comun.

Dacă e să urmărim Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pînă în prezent se observă că unele hotărîri ale guvernului sînt datate cu o altă dată decît cea la care acestea într-adevăr au fost adoptate de către Guvernul Republicii Moldova.

Așadar, ca urmare a celor relevate *supra*, nu încap nicio îndoială că **data adoptării hotărîrilor și ordonanțelor guvernului este data ședinței în cadrul căreia guvernul a adoptat respectivele acte oficiale**, iar data emiterii dispozițiilor este data la care acestea au fost semnate de către Prim-ministrul Republicii Moldova. Hotărârile și dispozițiile guvernului intră în vigoare la data publicării lor în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul acestora, *dar care nu poate precede data publicării lor*. Ordonanțele guvernului se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare în modul stabilit pentru actele oficiale.

În susținerea argumentelor invocate *supra*, venim și cu unele exemple din analogia legii și a dreptului și, de asemenea, a respectării principiului unității materiei constituționale și celei legale.

Așadar, actele oficiale ale parlamentului sînt legile, hotărârile și moțiunile. Acestea sînt adoptate de către parlament. Data adoptării acestor acte este data la care ele au fost adoptate în ședința plenului Parlamentului Republicii Moldova. Semnarea acestor acte este o procedură ulterioară adoptării.

În temeiul art. 20 alin. (1) din Legea nr. 436-XVI/2006 [8], deciziile consiliului local se semnează, în cel mult 5 zile de la data desfășurării ședinței lui, de președintele acesteia și se contrasemnează de secretarul consiliului. Deciziile sînt actele consiliilor locale. Deciziile se adoptă în ședințele autorității deliberative și reprezentative a unității administrativ-teritoriale, iar data acestor decizii este *data desfășurării ședinței consiliului respectiv*. Semnarea deciziei de către președintele ședinței și contrasemnarea de către secretarul consiliului este o procedură ulterioară datei adoptării acesteia.

Primarul, întru exercitarea atribuțiilor sale în activitatea sa, emite dispoziții. Dispozițiile, fiind acte emise de către o autoritate publică locală unipersonală, se consideră emise la data semnării acestora de către primar.

Exemplu. Conform Decretului Președintelui interimar al Republicii Moldova nr. 563-V din 28.09.2010 privind dizolvarea Parlamentului, Parlamentul de legislatură a XVIII-a se dizolvă pe data de 29 septembrie 2010. Apare întrebarea: Președintele Parlamentului Republicii Moldova, la 1 octombrie 2010, avea dreptul să semneze o lege organică sau, mai exact, Legea nr. 244 din 1 octombrie 2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative? Precizăm: în cazul în care parlamentul este deja dizolvat, acesta nu mai poate adopta legi organice. Se prezumă că proiectul în cauză urma a fi prezentat de către guvern într-o ședință a plenului parlamentului, fapt care, cu regret, nu s-a produs.

Totodată, menționăm că, în temeiul art. 54 alin. (4) din Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, *data actului legislativ este data adoptării lui*. Deci, conchidem că data adoptării Legii nr. 244/2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative nicidecum nu putea fi 1 octombrie 2010, ci data la care proiectul este prezentat în plenul parlamentului, cu toate că legiuitorul menționează

că dacă în termen de 3 zile de la prezentarea proiectului de lege nu a fost depusă nicio moțiune de cenzură, atunci proiectul de lege prezentat se consideră adoptat. Trebuie să menționăm că în cazul în care am cădea de acord cu o asemenea interpretare și abordare, atunci ar reieși că Legea nr. 244/2010, fiind semnată la 1 octombrie 2010, care este data adoptării acesteia, a fost adoptată de către parlament prin procedura excepțională de legiferare, deci prin angajarea răspunderii politice a guvernului în fața parlamentului *într-o perioadă cînd parlamentul era deja dizolvat și nu era în drept să adopte asemenea acte oficiale*. Deci, începînd cu 29 septembrie 2010, nicio lege organică nu mai putea fi adoptată de către legislativ, nici în procedură ordinară și nici în cea extraordinară (angajarea răspunderii) în perioada respectivă.

Prin urmare, judicios ar fi fost ca data adoptării Legii nr. 244/2010 să fie dată la care aceasta a fost sau trebuia să fie prezentată în plenul parlamentului, de aceea inserarea în textul legii a unei date a adoptării care depășește *limitele temporale* în perioada căreia legiuitorul era în drept să adopte o lege organică, inclusiv în procedura specială, exprimată prin angajarea răspunderii guvernului, este una în fond ilegală și neconstituțională.

În opinia noastră, este discutabilă interpretarea neoficială a prevederii normei constituționale statuate la art. 106¹ alin. (3), conform căreia data adoptării legii, în cazul nedeunerii moțiunii de cenzură, va fi data expirării termenului de 3 zile de la prezentarea proiectului de lege, termen în care deputații au avut posibilitatea să depună o moțiune de cenzură a cărei lipsă, de fapt, transformă un proiect de lege în lege. Astfel, dacă urmărim șirul de interpretări cu referire la o altă situație, deducem că *data adoptării este data anunțării rezultatelor votării* moțiunii de cenzură. De asemenea, menționăm că nici Curtea Constituțională, în hotărîrea sa nr. 28/2011, nu a fost explicită în ra-

port cu data adoptării legii în procedura excepțională [3].

În speța noastră (*in extremis*), putem spune că data adoptării este data prezentării proiectului de lege în plenul parlamentului, și nu data la care a expirat termenul de 3 zile de la prezentarea proiectului de lege, deoarece *legile se adoptă în ședințele plenare ale parlamentului*, iar legile adoptate ca urmare a angajării răspunderii politice a guvernului în fața parlamentului, de asemenea, se prezintă în plenul parlamentului. Acestea nu sînt supuse dezbaterilor de către deputați, dar se consideră adoptate dacă a existat cvorumul necesar pentru adoptarea unor astfel de acte și proiectului respectiv i s-a dat citire în ședința plenară a legislativului. Deci, rezultă că proiectul de lege prezentat de guvern în temeiul art. 106¹ din Constituție, în cazul nedeunerii moțiunii de cenzură după expirarea termenului de 3 zile, *se va considera adoptat la data prezentării acestuia în ședința plenului parlamentului*.

Astfel, dacă e să analizăm toate cazurile adoptării unor legi, desprindem cu claritate că *data adoptării acestora este data examinării și adoptării în lectură finală*, fapt confirmat și în *Instrucțiunea privind circulația proiectelor de acte legislative în parlament*, aprobată prin Hotărîrea Biroului permanent al Parlamentului nr. 30 din 7 noiembrie 2012 [12]. Și, respectiv, data adoptării legii în temeiul art. 106¹ din Constituție va fi data prezentării acesteia în plenul parlamentului, care va putea fi semnată de altfel nu mai devreme de trei zile după prezentarea ei în plen, dacă în această perioadă nu a fost depusă nicio moțiune de cenzură. Legile adoptate ca rezultat al angajării răspunderii guvernului în fața parlamentului intră în vigoare la data publicării [6]. Deci, data adoptării legii este data actului legislativ adoptat în ședința respectivă a Parlamentului Republicii Moldova, dar care se aplică condiționat de unele statuuiri constituționale și legale.

Așadar, pentru claritate, parla-

mentul adoptă legi [1; 6] numai în ședințele plenului acestuia, fie în procedură ordinară, fie în procedură specială sau excepțională (*in extremis*).

Descriem o altă situație cu referire la *data adoptării actului oficial în cazul reexaminării legii*, când Președintele Republicii Moldova are obiecții asupra legii. Unii doctrinari, la interpretarea neoficială a unor prevederi constituționale, afirmă că, în acest caz, data adoptării trebuie să se considere data reexaminării legii, fapt discutabil, în opinia noastră.

Ca urmare a studiului efectuat, constatăm că toate legile trimise spre reexaminare parlamentului, unde acesta și-a menținut votul sau a acceptat obiecțiile Președintelui Republicii Moldova, rămân a fi considerate adoptate la data ce precede data reexaminării acestora. Deci, legile trimise spre reexaminare, dacă au trecut din nou testul parlamentului, se consideră adoptate la data inițială, când acestea au fost adoptate de către legislativ în lectură finală.

În conformitate cu prevederile *Instrucțiunii privind circulația proiectelor de acte legislative în parlament* [12], actele legislative trimise parlamentului spre reexaminare își pierd data de adoptare anterioară și preiau data la care sînt adoptate definitiv după reexaminare, prevederi care, de altfel, au intrat în vigoare abia începînd cu 1 ianuarie 2013. Subsemnatul pune la dispoziția dvs. practica existentă *de facto* pînă la acea dată. De asemenea, în *Instrucțiune* se menționează că numărul actului legislativ se atribuie în anul în care acesta a fost adoptat definitiv. Legile returnate de la promulgare își păstrează același număr numai în cazul în care au fost reexaminare în același an. În cazul în care legea a fost reexaminată în alt an, acesteia i se atribuie un număr nou, care corespunde cu ziua de reexaminare.

Începerea activității unei noi legislaturi a parlamentului nu poate modifica sau întrerupe numerotarea actelor legislative din anul respec-

tiv, însă practica numerotării diferă puțin de cea descrisă în *Lege* și în *Instrucțiune*. Pe parcursul anului 2009 au activat trei parlamente: Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVI-a, a XVII-a, precum și Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a, care au înregistrat cu unul și același număr mai multe acte oficiale, spre exemplu, Legea nr. 21-XVI din 03.02.2009 cu privire la folosirea unor bunuri imobile [9], Legea nr. 21-XVII din 12.06.2009 pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare cu privire la finanțarea suplimentară a proiectului II al Fondului de Investiții Sociale [10] și, respectiv, Legea nr. 21-XVIII din 18.09.2009 pentru modificarea Legii nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la guvern [11]. Și aici nu e vorba de un caz singular, dar de zeci de acte oficiale cărora legiuitorul, contrar prevederilor legale statuate la art. 54 alin. (2) și (3) din Legea nr. 780-XV/2001, pe parcursul anului calendaristic 2009 le-a atribuit unele și aceleași numere oficiale. Astfel, nu ne rămîne altceva decît să constatăm care este calitatea corpului de legiuitori și a Secretariatului Parlamentului Republicii Moldova. *No comment.*

În plus, mai constatăm că un șir de legi reexamine de către legiuitor și-au păstrat atît numărul inițial al actului, cît și data adoptării inițiale a acestora. În acest sens, *exemplificăm*: 1) Legea nr. 109 din 3 mai 2013 nu a fost promulgată de către Președintele Republicii Moldova și a fost restituită parlamentului pentru reexaminare (declarată neconstituțională prin HCC nr. 18 din 2 iunie 2014) [31]; 2) Codul învățămîntului nr. 293-XVI din 19 decembrie 2008 nu a fost promulgat de către președintele țării. La 13 aprilie 2009, Președintele RM, avînd obiecții de ordin conceptual și redacțional asupra codului respectiv, în temeiul art. 93 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, a remis Codul învățămîntului pentru reexaminare Parlamentului Republicii Moldova (la revotare, legea

a picat); 3) Legea nr. 304-XVI din 25.12.2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 140-XV din 10 mai 2001 privind Inspekția Muncii, reexaminată, cu menținerea votului parlamentului [32]; 4) Legea nr. 246-XVI din 27.11.2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 382-XIV din 6 mai 1999 cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor (după reexaminare, legislativul și-a menținut votul) [33]; 5) Legea nr. 20-XVI din 03.02.2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice (reexaminată, cu menținerea votului) [34]; 6) Codul familiei nr. 1316-XIV din 26 octombrie 2000 [35] etc.

În afară de aceasta, în procesul examinării actelor am descoperit probleme de alt gen, precum semnarea actului oficial. De exemplu, în ultimele patru acte citate supra, observăm că acestea sînt semnate de către președintele parlamentului viitoarei/următoarei legislaturi, pe cînd actele sînt considerate a fi adoptate de către precedentul parlament, conținînd numărul, legislatura și data adoptării acestora de către parlamentul de legislatură respectivă. Astfel sînd lucrurile, apare întrebarea: ***Este în drept președintele noului parlament să semneze acte adoptate de către precedentul parlament, cînd el nu fusese în precedentul parlament nici chiar deputat?***

Ca urmare a celor relevate, conchidem că, de asemenea, urmează a fi stabilit exhaustiv: 1) momentul finalizării procedurii reexaminării legii în aceeași legislatură sau 2) în legislatura următoare cu condiționarea și modificarea unor aspecte de formă a actului legislativ, astfel asigurîndu-se continuitatea procedurii în noul parlament.

Aducem în susținerea celor invocate de către noi hotărîrea Curții Constituționale nr. 15 din 04.12.2012 pentru controlul asupra constituționalității unor prevederi referitoare la exercitarea dreptului la inițiativă legislativă, care aduce puțină ordine și claritate cu privire la proiectele de legi și propunerile

legislative înscrise pe ordinea de zi a parlamentului precedent care își continuă procedura în noul parlament [2].

În sensul acestei practici, considerăm că: 1) actul adoptat de către parlamentul de o legislatură să nu mai fie semnat de către președintele noului legislativ și 2) în cazul semnării acestuia de către președintele parlamentului care a reexaminat legea, acesteia i se va atribui numărul și data adoptării din parlamentul respectiv. **Deci, să nu mai avem situații de genul celorla descrise mai sus, când semnatarul legii în cauză nu numai că la acea perioadă de timp nu era președintele parlamentului, ci mai mult – acesta nici deputat în parlamentul respectiv nu era.**

În temeiul art. 54 alin. (1) din Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, după adoptare, actului legislativ i se atribuie un număr, care devine numărul lui oficial și care ulterior este citat împreună cu acesta, iar conform alin. (3), în cazul în care actul legislativ cu număr oficial nu a intrat în vigoare, actul păstrează acest număr, el neputând fi atribuit în același an calendaristic unui alt act legislativ.

Prin urmare, în cadrul reexaminării legii, când legiuitorul își menține votul sau acceptă obiecțiile președintelui țării, există situații diferite, de aceea chestiunea privitor la data adoptării și numărul unei legi reexaminată este discutabilă. De altfel, noi considerăm că odată ce legiuitorul deja i-a atribuit actului oficial un număr cu indicarea datei adoptării, acestea nu mai pot fi și nici nu trebuie modificate. În *Instrucțiunea* respectivă a biroului permanent al parlamentului deja se invocă faptul că la reexaminarea legii în același an vor fi păstrate atât data actului, cât și numărul acestuia, însă dacă reexaminarea nu a avut loc în același an calendaristic, atunci la reexaminare legii i se va atribui o nouă dată și un nou număr. Legile citate mai sus ori nu au fost promulgate de către Președintele Republicii Moldova și au fost tri-

mise la reexaminare în parlament sau numai nu au fost semnate de către președintele parlamentului precedent.

Astfel, în cazul primelor 3 legi citate supra, **parlamentul de legislatură a XVIII-a a reconfirmat votul parlamentului de legislatură a XVI-a.** Și în aceste condiții legile au fost promulgate și publicate după o perioadă de mai bine de un an de zile de la adoptarea acestora. Deci, după cum observăm, **data adoptării și numărul legii, chiar și după reexaminare, au rămas intacte.** Pentru exemplele de mai sus, problema constă în faptul că **dl Mihai Ghimpu în Parlamentul Republicii Moldova de legislatură a XVI-a nu era nici deputat, prin urmare el nu putea să dețină funcția de președinte al parlamentului.** În asemenea condiții, apare o întrebare legitimă: **Era îndreptățit acesta să semneze legile în cauză?** În legătură cu acest fapt constatăm că legiuitorul pînă în prezent nu a elucidat aspectul acestei probleme: poate o lege să fie reexaminată de către noul parlament, dacă aceasta a fost adoptată de parlamentul precedent și nu a fost promulgată de Președintele RM?

Creдем că noul parlament nu și poate menține votul său sau să-l reconfirme, deoarece **acesta nu a adoptat legea respectivă**, dar noul parlament poate accepta obiecțiile Președintelui RM și reconfirma votul parlamentului precedent. În acest caz, problema ține de data adoptării legii și semnării acesteia, întrucît procedura legislativă în acest caz a fost finalizată de către noul parlament. În asemenea condiții, considerăm oportun să venim cu un amendament atît la Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative, cît și la Regulamentul Parlamentului și propunem completarea acestor legi cu următoarea prescripție: **„Legilor reexaminată de către parlament li se atribuie o nouă dată a adoptării și un nou număr de ordine, ce corespund anului calendaristic respectiv”.** Astfel, o lege reexaminată de către noul parlament va putea fi semnată

de președintele ședinței legislativului (președintele parlamentului sau vicepreședintele), cu respectarea reglementărilor legale. În caz contrar, la reexaminare, noul parlament va fi nevoit să respingă legea votată de către precedentul parlament, deoarece edictarea unui asemenea act oficial în modul practicat de către legiuitorul nostru pînă în prezent este una lipsită de orice logică și, în esență, este una ilegală. Astfel, actul oficial fiind semnat de către o persoană care nu avea asemenea împuterniciri la momentul respectiv nu are putere juridică, deoarece sînt violate condițiile de validitate a acestuia.

Alt aspect al problemei este că un act legislativ, fiind adoptat de către parlamentul precedent, nu este semnat de către președintele respectivului parlament. Chestiunea dată a fost abordată de noi în *Lumea cunoașterii* [14, p. 236]. Aceasta este o situație puțin diferită de cea descrisă mai sus. Pentru a elimina practica nocivă cînd actele oficiale ale parlamentului la sfîrșitul legislaturii nu sînt semnate de către președintele sau vicepreședintele acestuia, propunem completarea Regulamentului Parlamentului cu următoarea dispoziție: **„Actele legislative sînt semnate de către președintele sau vicepreședintele parlamentului care le-a adoptat. Actele legislative adoptate de către parlament și nesemnate pînă la sfîrșitul legislaturii respective sînt nule”.**

Întrucît Legea nr. 244 din 01.10.2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative nu a constituit obiectul unei sesizări depuse la Curtea Constituțională, noi vom opera cu instituția analogiei. Deci, după cum rezultă din constatările Curții Constituționale statuate în Hotărîrea nr. 28 din 22.12.2011 privind controlul asupra constituționalității Legii nr. 184 din 27 august 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative [3], Curtea constată că o dezbateră politică privind demiterea guvernului prin retragerea încrederii acordate poate avea loc în

condițiile art. 106 din Constituție: **numai în ședința plenară a parlamentului.** Depunerea la Secretariatul Parlamentului a hotărârii guvernului privind angajarea răspunderii cu materialele anexate, fără **prezentarea** acestui act politic de angajare a răspunderii **în ședința plenară**, nu corespunde cerințelor normelor constituționale privind angajarea răspunderii „în fața” parlamentului. În afara sesiunilor parlamentare, procedura angajării răspunderii guvernului este condiționată de convocarea unei sesiuni extraordinare sau speciale, iar termenul de 3 zile pentru depunerea motiunii curge din momentul prezentării în plenul parlamentului a proiectului de lege dat.

Procedura angajării răspunderii guvernului nu exclude și nu poate fi folosită pentru a exclude controlul parlamentar prin inițierea unei motiuni de cenzură. Ceea ce exclude această procedură constituțională este dezbaterea proiectului de lege ca atare, însă aceasta nu este o consecință neconstituțională, după cum rezultă din articolul 106¹ din Constituție. Curtea constată că **Legea nr. 184 din 27 august 2011 a fost adoptată prin angajarea răspunderii guvernului în timpul vacanței parlamentare, fără prezența exponentului puterii executive în ședința plenară a parlamentului**, determinând imposibilitatea depunerii motiunii de cenzură și, implicit, a dezbaterii politice privind menținerea sau retragerea încrederii acordate guvernului la investitură. Curtea consideră că modalitatea în care executivul a făcut uz de procedura angajării răspunderii sale în fața legislativului a lipsit în mod efectiv parlamentul de control asupra unor astfel de măsuri excepționale. Pornind de la necesitatea de a asigura transparența în actul de guvernare, Curtea reține că, **în procedura de angajare a răspunderii guvernului în fața parlamentului, urmează a fi publicat obligatoriu în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nu doar textul hotărârilor de guvern propriu-zise, dar și textul integral al proiectelor de**

legi ce constituie obiectul acestei proceduri.

În acest sens, Curtea reamintește că, pornind de la primatul Constituției și al asigurării conformității legilor și a altor acte juridice cu Legea Supremă (art. 7 din Constituție), toți participanții la procesul legislativ sînt obligați să respecte procedura instituită de Legea Supremă. Rigorile impuse de Constituție față de adoptarea legilor au un caracter obligatoriu și nu pot fi modificate la discreția participanților la procesul legislativ. Or o lege are putere juridică numai dacă la etapele de elaborare și adoptare au fost respectate normele juridice respective. Astfel, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională Legea nr. 184 din 27 august 2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative, ca **fiind adoptată cu încălcarea procedurii de adoptare** [3]. Deci, ca urmare a celor analizate mai sus și în situația creată, în cazul sesizării Înaltei Curți de către un subiect abilitat cu dreptul de sesizare a acesteia, și **Legea nr. 244 din 01.10.2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative urmează a fi declarată ca fiind neconstituțională.**

În concluzie, orice act oficial, ca o condiție *sine qua non* a valabilității acestuia, printre multe alte elemente, cuprinde și data adoptării/emiterii acestuia.

Data adoptării actului legislativ precede atribuirea numărului oficial și semnarea acestuia. Parlamentul adoptă legi numai în ședințele plenului, fie că au fost adoptate în procedură legislativă ordinară sau de urgență, fie *in extremis*, deci prin angajarea răspunderii guvernului. Așadar, orice act legislativ este adoptat în ședința plenului parlamentului și data actului va fi data desfășurării ședinței plenului parlamentului în cadrul căreia actul legislativ a fost votat în lectură finală sau numai prezentat, pentru actele pentru care guvernul și-a angajat răspunderea. Deci, data legii este cea dată la care legea a fost adoptată, și nu data cînd această lege a fost semnată sau înregistrată

în Registrul actelor Parlamentului Republicii Moldova.

Cît privește actele normative (non-lege), data actului normativ este data emiterii/adoptării/aprobării acestuia.

Paradoxul constă în faptul că funcționarii de la Cancelaria de Stat consideră că **emiterea actului normativ are loc după adoptarea acestuia de către guvern.** Cu toate că legiuitorul în Legea nr. 317-XV/2003 operează cu noțiunea act *emis* de guvern, noi observăm că acesta în art. 30 din Legea nr. 64-XII/1990 operează cu sintagmele relevate de către legiuitorul constituant la art. 102: guvernul *adoptă* hotărîri, ordonanțe și dispoziții. Dar, după cum am mai spus nu o dată, actele guvernului (hotărîrile și ordonanțele) se adoptă în ședințele guvernului, iar dispozițiile se emit de către prim-ministru. Prin urmare, data adoptării hotărîrilor și ordonanțelor guvernului nu poate fi alta decît data ședinței în cadrul căreia actul oficial a fost adoptat de către Guvernul Republicii Moldova, iar data emiterii dispozițiilor va fi data cînd prim-ministrul semnează respectiva dispoziție.

În art. 51 alin. (3) din *proiectul Legii cu privire la actele normative* este inserată următoarea clauză: **„Data actelor normative ale guvernului este data înregistrării acestora după semnarea de către prim-ministru (...)”** [17].

Așadar, considerăm că Guvernul Republicii Moldova, prin această redacție a art. 51 alin. (3) din *proiectul Legii cu privire la actele normative*, reconfirmă justetea criticilor aduse de către subsemnat în repetate rînduri adresate guvernului cu privire la interpretarea și aplicarea eronată de către acesta a prevederilor art. 24 alin. (1) și (4) din Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 privind actele normative ale guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale.

Prin urmare, **Guvernul Republicii Moldova recunoaște tacit că un act oficial, odată ce a fost adoptat de către acesta, nu mai poate fi ulterior și emis.** Deci, se efectuează o

singură procedură – ori adoptarea, ori aprobarea sau emiterea unui act oficial, și aceste proceduri nu pot fi dublate, după cum invocă greșit cei de la guvern în răspunsurile expediate în adresa subsemnatului.

Așadar, funcționarii Cancelariei de Stat, conștientizând faptul că interpretează greșit și aplică eronat prevederile art. 24 din Legea nr. 317-XV/2003, pentru a-și justifica încălcările săvârșite, propun în noul *proiect al Legii cu privire la actele normative* la art. 51 alin. (3) următoarea clauză aplicabilă actelor normative ale guvernului: „Data actelor normative ale guvernului este data înregistrării acestora după semnarea de către prim-ministru (...)” [17], în raport cu clauza actualmente în vigoare, statuată în art. 24 din Legea nr. 317-XV/2003: „La emitere, actului normativ i se atribuie un număr oficial, care îl identifică și care este citat împreună cu actul. *Data actului normativ este data emiterii lui*”.

Astfel, conchidem că guvernul sau, mai exact, funcționarii responsabili din cadrul Cancelariei de Stat recunosc indirect că au interpretat și au aplicat eronat prevederile legale cu privire la data actului normativ adoptat de către guvern și astfel, în *proiectul noii Legi cu privire la actele normative* [17], se străduie să aducă la rang de lege (prevedere legală) practica lor vicioasă din ultimul timp, care de altfel nu avea temei legal și în așa mod aceștia încearcă să-și justifice acțiunile ilegale anterioare.

Prin urmare, asemenea deducții efectuate de către funcționarii Cancelariei de Stat, precum că emiterea actului normativ are loc după adoptarea acestuia de către guvern, sînt niște aberații și alegații ce nu pot fi susținute de către subsemnat. De altfel, subsemnatul, pentru o mai bună înțelegere a lucrurilor, a insistat ca Guvernul R. Moldova să consulte atât prevederile art. 24 alin. (1) și (4) din Legea nr. 317-XV/2003, din care, în opinia noastră, rezultă clar, *lex certa*, că data actelor guvernului este data adoptării/emiterii acestora în funcție de

categoria actului (ordonanță, hotărîre sau dispoziție), cît și prevederile art. 54 alin. (1), (4) din Legea nr. 780-XV/2001. Deci, un act normativ adoptat/aprobat de către o autoritate publică, ce constituie în sine un organ colegial, poate fi adoptat/aprobat numai în cadrul unei ședințe a acestuia, astfel data actului va fi data la care a avut loc respectiva ședință și unde a fost pusă în discuție și votată chestiunea în cauză. Așadar, actul normativ se consideră adoptat la data în/la care s-a desfășurat ședința respectivă, și nu la data la care acesta a fost semnat de către prim-ministru, sau și mai grav, cînd actul a fost înregistrat în Cancelaria de Stat.

Astfel, ***din dispozițiile proiectului propus, desprindem că nu conține data la care s-a desfășurat ședința Guvernului Republicii Moldova, însă ceea ce conține este faptul cînd actul va fi semnat de către prim-ministru, iar mai cu seamă cînd acesta va fi înregistrat în Cancelaria de Stat.*** Nimeni nu contestă importanța lucrărilor de secretariat, însă aceste proceduri cu caracter pur tehnic nu pot nicidecum prevala asupra procesului de luare a deciziilor și astfel nu pot substitui momentul luării deciziei de către un organ colegial prin momentul înregistrării actului în cancelaria respectivă, fie ea chiar și Cancelaria de Stat a Republicii Moldova.

Așadar, deja ***prin lege se propune de a aprecia lucrările de secretariat ale Cancelariei de Stat, ca fiind mai esențiale decît activitatea propriu-zisă decidentă a Guvernului Republicii Moldova de a adopta hotărîri.*** Deci, după unii, nu mai are importanță data ședinței guvernului, ci data semnării hotărîrii de către prim-ministru, ba mai mult, în final e importantă numai data înregistrării acesteia. Astfel, ***ajungem în situația cînd gafa săvârșită ani de zile în șir trebuie acoperită prin amendarea legii.*** În esență, în scopul justificării acțiunilor ilegale anterioare, autoritățile doresc ridicarea acestora la rang de lege și astfel încetățenirea unei practici ce nu le-ar crea niciun disconfort.

Dacă ajungem să instituim prin lege reglementări cotrare logicii formale și procedurilor similare de adoptare/aprobare a actelor oficiale de către autoritățile publice, atunci e foarte grav. Prin urmare, pentru proceduri similare trebuie să existe o practică uniformă, iar în acest scop se instituie bunele practici, care mai trebuie să fie și respectate de către autorități, dar nu neglijate și desconsiderate. Deci, precum legile sînt adoptate de către legiuitor în ședința parlamentului, așa și hotărîrile guvernului sînt adoptate/aprobate de către acesta în ședința sa. Ambele autorități publice sînt organe colegiale și ***data actelor adoptate de către acestea nu poate fi alta decît data ședinței în cadrul căreia au fost puse în dezbatere și adoptate aceste acte normative.*** Așadar, este inexplicabil faptul cînd în articolul 51 din *proiectul Legii cu privire la actele normative* la alin. (2) este statuat faptul că „***data actelor normative ale parlamentului este data adoptării acestora***”, iar la alin. (3) se susține că „***data actelor normative ale guvernului este data înregistrării acestora după semnarea de către prim-ministru***”.

În final, guvernul, sau mai cu seamă Cancelaria de Stat, ar fi bine să nu-și justifice practica sa anterioară neortodoxă privind datarea hotărîrilor guvernului, dar să-și recunoască greșeala și deja să aplice un concept unic în noul *proiect al Legii cu privire la actele normative*, atît cît privește actele normative ale parlamentului, cît și cele ale guvernului. Deci, propunem o singură și unică reglementare cu privire la data actului oficial, pentru actele normative ale parlamentului și ale guvernului: „***Data actelor normative ale parlamentului și guvernului este data adoptării acestora în ședință plenară a parlamentului și, respectiv, a guvernului***”.

Concluzii. Generalizînd materia expusă supra, tragem următoarele concluzii:

1. Data actului legislativ este data adoptării lui.

2. Legile sînt adoptate de către parlament în procedură ordinară, în

procedură de urgență sau în procedură excepțională (*in extremis*) numai în ședințele plenare ale acestuia. Astfel, proiectele legilor ce urmează a fi adoptate în urma angajării răspunderii politice a guvernului în fața parlamentului, se prezintă, de asemenea, în plenul parlamentului. Acestea 1) nu sînt supuse dezbaterilor de către deputați, dar se consideră adoptate doar dacă a existat 2) cvorumul necesar pentru adoptarea unor astfel de acte și 3) proiectului respectiv i s-a dat citire în ședința plenară a parlamentului și 4) în decurs de trei zile nu a fost depusă nici o moțiune de cenzură; sau dacă a fost depusă, aceasta nu a fost susținută de către parlament. De aici rezultă că proiectul de lege prezentat de guvern în temeiul art. 106¹ din Constituție, în cazul nedeunerii moțiunii de cenzură după expirarea termenului de 3 zile, se va considera adoptat la data prezentării acestuia în ședința plenului parlamentului.

3. Legea nr. 244/2010, fiind datată cu 1 octombrie 2010, care este data adoptării acesteia, a fost adoptată de către parlament prin procedura excepțională de legiferare, deci prin angajarea răspunderii politice a guvernului în fața parlamentului într-o perioadă cînd parlamentul era deja dizolvat și nu era în drept să adopte asemenea acte oficiale. Începînd cu 29 septembrie 2010 și după acea dată, nici o lege organică (Legea nr. 244/2010) nu mai putea fi adoptată de către parlament, nici în procedură ordinară și nici excepțională (*in extremis*).

4. Data adoptării actelor legislative este data examinării și adoptării acestora în lectură finală.

5. Actele legislative trimise de către Președintele Republicii Moldova Parlamentului spre reexaminare își pierd data de adoptare anterioară și preiau data la care sînt adoptate definitiv după reexaminare.

6. Legilor reexamine de către parlament li se atribuie o nouă dată a adoptării și un nou număr de ordine ce corespund anului calendaristic respectiv.

7. Legile pot fi reexamine de către parlament numai pe perioada legislaturii sale.

8. Actele legislative sînt semnate de către președintele sau vicepreședintele parlamentului care le-a adoptat. Actele legislative adoptate de către parlament și nesemnate pînă la sfîrșitul legislaturii respective sînt nule.

9. În cazul sesizării Înaltei Curți de către un subiect abilitat cu dreptul de sesizare a acesteia, Legea nr. 244 din 01.10.2010 pentru modificarea și completarea unor acte legislative urmează a fi declarată ca fiind neconstituțională.

10. Începerea activității unei noi legislaturi a parlamentului nu poate modifica sau întrerupe nume rotarea actelor legislative din anul respectiv.

11. Președintele noului parlament sau unul dintre vicepreședinții acestuia nu este în drept să semneze acte oficiale adoptate de către precedentul parlament.

12. Data actului normativ este data emiterii lui.

13. Actul oficial este adoptat de către o autoritate publică colegială numai în ședința acesteia (de exemplu: în ședința parlamentului, în ședința guvernului, în ședința consiliului local etc.).

14. Proiectul unui act oficial odată examinat și aprobat în ședința unei autorități publice nu mai poate fi ulterior prezentat spre emiterie, după cum invocă greșit Cancelaria de Stat, ci se prezintă pentru semnare, înregistrare și trimitere spre publicare, care sînt operațiuni tehnice necesare și obligatorii, dar care nu pot afecta data adoptării/emiterii actului oficial de către un organ colegial, care ia decizii numai în cadrul ședințelor guvernului. De altfel, un act aprobat nu mai poate fi și emis. *Non bis in idem*.

15. Ministerul Justiției, de asemenea, susține teza expusă de subsemnat, precum că prim-ministrul semnează hotărîrile guvernului adoptate în ședința respectivă a guvernului.

16. Indicarea altei date a actului oficial (HG nr. 707/2011, HG

nr. 187/2012, HG nr. 321/2013) decît cea în care această hotărîre a fost aprobată este ilegală și, drept urmare, atrage sancțiunea de nulitate a actului normativ.

17. În speță, un organ sau o autoritate publică colegială aprobă sau adoptă un act juridic, pe cînd un funcționar, unilateral, unipersonal și uninominal emite actul respectiv. Totodată, menționăm că termenul „a emite”, de asemenea, are și o semnificație generală, care înglobează termenii: „a adopta” și „a aproba”.

18. Data hotărîrilor și ordonanțelor guvernului nu poate fi alta decît cea la care s-a desfășurat ședința acestuia.

19. În final, funcționarii Cancelariei de Stat, conștientizînd faptul că interpretează greșit și aplică eronat prevederile art. 24 din Legea nr. 317-XV/2003 și astfel indică greșit data adoptării hotărîrilor Guvernului Republicii Moldova, pentru a-și justifica fărădelegile săvîrșite pînă în prezent, propun în noul proiect al *Legii cu privire la actele normative*, la art. 51 alin. (3), următoarea dispoziție aplicabilă actelor normative ale guvernului: „Data actelor normative ale guvernului este data înregistrării acestora după semnarea de către prim-ministru (...)", în raport cu clauza actualmente în vigoare, statuată în art. 24 din Legea nr. 317-XV/2003: „*La emiterie, actului normativ i se atribuie un număr oficial, care îl identifică și care este citat împreună cu actul. Data actului normativ este data emiterii lui*”. Astfel, conchidem că guvernul sau, mai exact, funcționarii responsabili din cadrul Cancelariei de Stat recunosc indirect că au interpretat și au aplicat eronat prevederile legale cu privire la data actului normativ adoptat de către guvern și astfel, în proiectul noii Legi cu privire la actele normative, se străduie să aducă la rang de lege (prevedere legală) practica lor vicioasă din ultimul timp, care de altfel este una ilegală, și în așa mod încearcă să-și justifice acțiunile ilegale anterioare. Astfel, ajungem în situația în care gafa săvîrșită ani

de zile în șir trebuie acoperită prin amendarea legii. În așa mod, este desconsiderată unitatea materiei constituționale și legale și se aplică tratamente diferite la cazuri sau situații similare. Deci, trebuie respectată unitatea materiei juridice și este inadmisibil ca orice neghiobie să fie adusă la rang de lege.

20. Așadar, deja prin lege se propune de a aprecia lucrările de secretariat ale Cancelariei de Stat ca fiind mai esențiale și/sau importante decât activitatea propriu-zisă decidentă a Guvernului Republicii Moldova de a adopta hotărâri.

21. Data actelor oficiale ale parlamentului și guvernului este data adoptării acestora în ședință plenară a parlamentului și, respectiv, a guvernului.

Referințe bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 1 din 12.08.1994.
2. Hotărârea Curții Constituționale nr. 15 din 04.12.2012 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la exercitarea dreptului la inițiativă legislativă (Sesizarea 18a/2012). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 273-279 din 28.12.2012, art. 27.
3. Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 22.12.2011 privind controlul constituționalității Legii nr. 184 din 27 august 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Sesizarea nr. 28a/2011). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 7-12 din 13.01.2012, art. 3.
4. Legea nr. 64-XII din 31.05.1990 cu privire la Guvern. Republicată în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 131-133 din 26.09.2002, art. 1018.
5. Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 36-38 din 14.03.2002, art. 210.
6. Legea nr. 797-XIII din 02.04.1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului. Republicată în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 50 din 07.04.2007, art. 237.
7. Legea nr. 317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 208-210 din 03.10.2003, art. 783.
8. Legea nr. 436-XVI din 28.12.2006 privind administrația publică locală. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 32-35 din 09.03.2007, art. 116.
9. Legea nr. 21-XVI din 03.02.2009 cu privire la folosirea unor bunuri imobile. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 37-40 din 20.02.2009, art. 114.
10. Legea nr. 21-XVII din 12.06.2009 pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare cu privire la finanțarea suplimentară a proiectului II al Fondului de Investiții Sociale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 104 din 19.06.2009, art. 271.
11. Legea nr. 21-XVIII din 18.09.2009 pentru modificarea Legii nr. 64-XII din 31 mai 1990 cu privire la Guvern. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 149 din 22.09.2009, art. 412.
12. Hotărârea biroului permanent al Parlamentului nr. 30 din 7 noiembrie 2012 pentru aprobarea Instrucțiunii privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament. <http://www.parlament.md/CadrulLegal/Instruc%C5%A3iuneprivindcircula%C5%A3iaproiectelordecact/tabid/197/language/ro-RO/Default.aspx>. (vizitat la 04.05.2015).
13. Hotărârea Guvernului despre aprobarea Regulamentului Guvernului Republicii Moldova, nr. 34 din 17.01.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 8-10 din 25.01.2001. <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=296154&lang=1>
14. Mihai Corj. Lumea cunoașterii. Chișinău: Concernul „Presa”, 2001.
15. Răspunsul Cancelariei de Stat a Republicii Moldova nr. 1508-180 din 14 mai 2012.
16. Victor Guțuleac. Drept administrativ. Chișinău: F.E.-P. „Tipografia Centrală”, 2013.
17. http://www.justice.gov.md/public/files/transparenta_in_procesul_decizional/proiecte_spre_examinare/2014.05.26_L_acte_normative.pdf (vizitat la 04.05.2015).
18. <http://www.gov.md/sedinterview.php?l=ro&idc=495&id=4239>, http://demo.rtd.md/cnp/images/stories/doc/oz_15.09.pdf (vizitat la 04.05.2015).
19. <https://www.privesc.eu/arhiva/6393/Sedinta-Guvernului-Republicii-Moldova-din-15-septembrie-2011> (vizitat la 04.05.2015).
20. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=312895>.
21. <http://lex.justice.md/md/341842/> (vizitat la 04.05.2015).
22. <http://www.gov.md/sedinterview.php?l=ro&idc=495&id=4845> (vizitat la 04.05.2015).
23. <http://www.gov.md/sedinterview.php?l=ro&idc=495&id=4907> (vizitat la 04.05.2015).
24. <http://www.gov.md/sedinterview.php?l=ro&idc=495&id=6397> (vizitat la 04.05.2015).
25. <http://www.gov.md/lib.php?l=ro&idc=495&year=2013&month=5> (vizitat la 04.05.2015).
26. http://constcourt.md/public/files/file/Actele%20Curtii/acte_2013/d_11.2013.ro.pdf (vizitat la 04.05.2015).
27. Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 14.02.2014 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova (Sesizarea nr. 52b/2013). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 78-79 din 01.04.2014, art. 9.
28. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=330763> (vizitat la 04.05.2015).
29. <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=331645&lang=1> (vizitat la 04.05.2015).
30. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=332319> (vizitat la 04.05.2015).
31. Hotărârea Curții Constituționale nr. 18 din 02.06.2014 pentru controlul constituționalității Legii nr. 109 din 3 mai 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea cu privire la Curtea Constituțională și Codul jurisdicției constituționale), (statutul judecătorilor, competențele și procedura Curții Constituționale), (Sesizarea nr. 34a/2014). În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 256-260 din 29.08.2014, art. 35.
32. Legea nr. 304-XVI din 25.12.2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 140-XV din 10 mai 2001 privind Inspekția Muncii. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 64-65 din 30.04.2010, art. 190.
33. Legea nr. 246-XVI din 27.11.2008 pentru modificarea și completarea Legii nr. 382-XIV din 6 mai 1999 cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74 din 14.05.2010, art. 202.
34. Legea nr. 20-XVI din 03.02.2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 11-12 din 26.01.2010, art. 17.
35. Codul familiei nr. 1316-XIV din 26.10.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 47-48 din 26.04.2001, art. 210.